

DIARIO DE SESIÓNS DO PARLAMENTO DE GALICIA

Número 3

V lexislatura

Serie Pleno

Sesión plenaria 1 de decembro de 1997

Presidencia do Excmo. Sr. D. José María García Leira

ORDE DO DÍA

- Punto único.-** Proposta de candidato á Presidencia da Xunta de Galicia; presentación do seu programa de goberno e elección, de conformidade co disposto no artigo 15.3 do Estatuto de autonomía.

SUMARIO

Ábrese a sesión ás dez da mañá.

O Sr. secretario (Pedrosa Vicente) le a orde do día. (Páx. 19)

Proposta de candidato á Presidencia da Xunta de Galicia; presentación do seu programa de goberno e elección, de conformidade co disposto no artigo 15.3 do Estatuto de autonomía.
(Punto único da orde do día.) (Páx. 19)

O señor candidato á Presidencia da Xunta de Galicia, D. Manuel Fraga Iribarne, fai a presentación do seu programa de goberno. (Páx. 19)

Reafirmación dunha política galeguista. (Páx. 19)

A nosa cultura. (Páx. 20)

Impulso e difusión cultural. (Páx. 22)

Maior presenza das nosas letras. (Páx. 22)

Promoción do patrimonio cultural. (Páx. 22)

Unha Galicia vertebrada. (Páx. 23)

O reforzamento do autogoberno. Un obxectivo sempre presente. (Páx. 26)

Financiamento. (Páx. 27)

As infraestructuras como factor clave do desenvolvemento. (Páx. 30)

A transformación da agricultura e da gandería de Galicia. (Páx. 31)

A irrenunciable vocación pesqueira de Galicia. (Páx. 31)

Plan para o crecemento e o emprego. (Páx. 32).

Galicia mirando cara a Europa e cara ó mundo. (Páx. 38)

O señor presidente anuncia a hora da próxima sesión que, segundo o tempo de interrupción fixado polo Regulamento, será o mércores, ás doce da mañá.

Levántase a sesión ás doce da mañá.

Ábrese a sesión ás dez horas da mañá.

Preside o presidente do Parlamento, acompañado do vicepresidente primeiro, do vicepresidente segundo e do secretario da Mesa, que é asistida polo oficial maior e o letrado señor Caride Puente.

Ocupa o banco do Goberno o señor presidente da Xunta en funcións, acompañado de tódolos conselleiros en funcións.

O señor PRESIDENTE: Señoras e señores deputados, se fan o favor, vaian ocupando os seus escanos.

Ábrese a sesión coa lectura da orde do día por parte do señor secretario da Cámara.

O señor SECRETARIO (Pedrosa Vicente): A orde do día é a seguinte:

PUNTO UNICO. PROPOSTA DE CANDIDATO A PRESIDENTE DA XUNTA DE GALICIA, PRESENTACION DO SEU PROGRAMA DE GOBERNO E ELECCION, DE CONFORMIDADE CO DISPOSTO NO ARTIGO 15.3 DO ESTATUTO DE AUTONOMIA.

O señor PRESIDENTE: Moitas gracias, señor secretario.

Ten a súa rolda o candidato, don Manuel Fraga.

O señor CANDIDATO Á PRESIDENCIA DA XUNTA DE GALICIA (Fraga Iribarne: Gracias, señor presidente.

Señor presidente, señoras e señores deputados, comparezo ante o Parlamento de Galicia, de acordo co previsto nos artigos 10.d) e 15.2 do noso Estatuto, para solicitar desta Cámara a investidura como presidente da Xunta de Galicia. Son consciente da especial responsabilidade que representa o facelo por terceira vez ante esta representación lexítima do pobo galego, ó que todos estamos obrigados a servir. De modo moi especial correspóndelle esta responsabilidade ó presidente da Xunta, elixido cando proceda por esta Asemblea e nomeado por El-Rei, ó que lle corresponde a dirección da Xunta de Galicia, a suprema representación da Comunidade Autónoma e a ordinaria do Estado en Galicia.

O día 19 de outubro o pobo galego expresou de forma clara a súa vontade. Outorgoulle ó Partido Popular un novo mandato para completa-la formación de Galicia, para que o noso pobo poida acometer con enerxía e valentía os retos do século XXI.

Cambio de século e de milenio. Está emerxendo unha nova sociedade na que os valores tradicionais seguirán tendo vixencia, pero na que as novas xeracións deberán adaptarse e prepararse para un mundo máis esixente e máis competitivo. Un mundo no que os avances tecnolóxicos, cada día máis intensos, obrigarán a un esforzo continuado para a súa asimilación e para, apoiándonos neles, toma-la iniciativa e colocarnos non a remolque senón á cabeza dos pobos que saben o que queren, que saben onde ir e que están dispostos a segui-lo camiño necesario.

Ante esta Cámara que representa a todo o pobo galego quero reitera-lo meu compromiso firme de loitar por Galicia, pensando só nos seus intereses, con todo o meu esforzo e a miña vontade, contando para iso, polo que de min dependa, con todos, sen exclusión.

A responsabilidade de gobernar Galicia correspóndelle ó Partido Popular, se así o ratifica esta Cámara, pero iso non quere dicir que non esteamos dispostos a oír a todos, ó diálogo con todos, co único obxectivo de servir a Galicia. Diálogo que non quere dicir imposición senón o exercicio de cadansúa responsabilidade, polo que tampouco aceptaremos imposicións nin condicións previas.

Aceptadas as propostas programáticas do Partido Popular de Galicia pola maioría absoluta dos votos emitidos polo corpo electoral, procede agora recordalos seus principios esenciais nos que vai apoiarse a acción da Administración durante a presente lexislatura. Como é imposible expoñelo todo con absoluto detalle, permitireime ó final desta intervención entregarlles a tódolos membros desta Cámara os libros brancos e o programa electoral do Partido Popular como ratificación da vontade de levar a cabo as políticas definidas neles.

REAFIRMACIÓN DUNHA POLÍTICA GALEGUISTA

A Galicia de hoxe está dando unha resposta, igual que a deu no románico, no barroco ou no rexurdimento do século XIX, e o mellor catalizador desa resposta é a vitalidade do noso país.

Os tres principios básicos que hoxe unen penso que a tódolos galegos no recoñecemento da nosa personalidade propia e diferenciada, e que para nós deben permanecer sempre por riba de calquera bando político, son:

1.- O mellor galeguismo que herdamos de Alfredo Brañas e de Manuel Murguía, de Curros Enríquez e

de Rosalía de Castro, de Antón Losada Diéguez e de Vicente Risco, de Ramón Otero Pedrayo e de Alfonso R. Castelao. Un galeguismo que ten que se-la práctica habitual de tódolos galegos na defensa do seu, como principio diferenciador dunha sociedade que cre na autonomía e que defende as institucións e o autogoberno conseguido, sentíndose, ó mesmo tempo, moi española e moi europea.

2.- A autoidentificación solidaria dos galegos, que neste momento finisecular asumen o compromiso de leva-la súa terra ó lugar que lle corresponde no contexto dos pobos de España, de Europa, de Iberoamérica, á que estamos tan vencellados pola presenza dos nosos irmáns emigrantes e, en definitiva, de todo o mundo. Autoidentificación como reivindicación do propio, do que temos de noso, sen renunciar a nada que poida enriquecernos e aspirando a ser unha voz solidaria no concerto das culturas do noso ámbito occidental.

3.- A galegitude como continuidade; único e verdadeiro camiño para que as nosas comunidades do exterior perduren no tempo como auténticas representacións dos signos de identidade de Galicia. Para que alí onde queira que teña chegado o esforzo do noso pobo, digno e traballador, siga perdurando o espírito de Galicia a través das novas xeracións que permanecerán unidas por fortes vínculos culturais, lingüísticos e de respecto ás nosas tradicións.

Somos fillos dunha terra antiga, chea de experiencias e de valores que os galegos de toda condición foron forxando ó longo dos tempos e que constitúen un extraordinario legado colectivo que conforma o noso presente e que inspira o noso porvir.

Agora, cando retomámo-la confianza novamente ofrecida polo pobo galego, deben ser para nós obxectivos prioritarios a vertebración definitiva do país, cada vez máis dono e promotor dos seus recursos, máis orgulloso das súas raíces culturais e máis xusto e solidario cos demais pobos que conforman o Estado das autonomías e coa Europa unida dos pobos e as rexións.

O europeísmo e mailo galeguismo seguirán a selos dous eixes que orienten os principios básicos de extensión e afondamento da democracia, de eficacia económica, de cohesión social e de potenciación lingüística e cultural.

Esa nosa inserción española e europea, cunha fonda vinculación histórica ó mundo luso-brasileiro e con fortes vencellos nos pobos irmáns de Iberoamérica, seguirá guiando os eixes principais das

accións exteriores do novo Goberno da Xunta, porque nelas reside a nosa condición de galegos, de españois e de europeos.

Seguiremos avogando por un galeguismo construtivo, consciente e comprensivo da propia realidade, aberto ás novas correntes, tolerante coa diversidade e con presenza e capacidade suficiente para actuarmos alí onde estean os intereses de Galicia e dos galegos espallados polo mundo. O galeguismo que presida a nosa acción non vai ser anti-nada, nin tampouco serán os seus obxectivos ir contra a realidade española e europea, porque de ámbalas dúas formamos parte e ningunha delas nos é allea.

Reafirmámonos nun galeguismo popular, tolerante, aberto e que recolle as mellores tradicións do humanismo, de defensa da democracia e das liberdades e de respecto pola iniciativa privada. Un galeguismo que rexeita o dirixismo, que asenta as súas bases na tradición dos precursores e dos seus continuadores, e que se vale de si mesmo e do apoio maioritario do pobo galego para emprender cantas accións sexan necesarias para a modernización e o avance da nosa terra.

Ese será o norte que guíe as actuacións do próximo Goberno, baseadas, repito, nun galeguismo que siga impregnando progresivamente a nosa sociedade, converténdose nun patrimonio común do noso pobo, que está visto que non necesita poñerse ó abeiro de ningún arredismo insolidario nin do victimismo fatalista para reivindicalo seu en liberdade e con contundencia.

A NOSA CULTURA

Despois do esforzo recuperador da xeración dos anos cincuenta, encabezada polo inesquecible Ramón Piñeiro, a cultura galega entra na súa etapa decisiva ó conseguilo noso pobo o ansiado autogoberno.

Será a partir da autonomía cando se poidan establecer dous períodos perfectamente diferenciados. O primeiro, que comprende unha década e que tería como data inicial a constitución do Consello da Cultura Galega (1983) —con todo o que representa o Consello como institución estatutaria autónoma e canle guieira da nosa cultura—, abranguería ata o ano 1993, no que a celebración do Xacobeo superou historicamente tódalas metas e proxectos anteriores.

A partir daquela data emblemática e rescatado o Camiño de Santiago como un dos seus piares básicos, a cultura galega superará moitos dos límites e eivas seculares para conseguir unha promoción interior e unha dimensión exterior antes non acadadas.

Os tres xermolos deste impulso cultural foron: a autoidentificación co país, o orgullo superador dos vellos complexos e maila nosa implantación nun espazo natural propio, froito dunha favorable situación de encrucillada entre a cultura hispánica, á que historicamente pertencemos, e o mundo luso-brasileiro, no que cada vez estamos mellor e máis integrados.

Polo tanto, o segundo período, tamén unha década, arrincaría desde 1994 e proxectaríase ata o ano 2004, celebración do que será o primeiro Ano Santo Xacobeo do novo milenio. Neste período, no que estamos, é onde cabe situa-la presente etapa, repito, na que se fará realidade o proxecto cultural que o próximo Goberno galego deseñou para este final de século e principio de milenio.

Trátase de cinco grandes obxectivos culturais, que se celebrarán no transcurso da próxima lexislatura e que coincidirán con outros tantos acontecementos relevantes que servirán de máxima promoción para a cultura galega dentro e fóra de Galicia. Sobre todo, serán o espello que proxecte a realidade da nova Galicia cara ó exterior, permitíndonos ser, ó mesmo tempo, unha referencia na implantación e no desenvolvemento do turismo cultural:

1º.- Ano 1998, preparación do Ano Santo Xubilar de 1999, activa participación no escenario da "Expo 98" en Lisboa e promoción de estudos e actividades que salienten a presenza de Galicia nos sucesos históricos de 1898.

2º.- Ano 1999, celebración do Ano Santo Xacobeo, que polo seu carácter extraordinario e significativo, "a gran perdoanza" de final de século e de milenio, constituirá un acontecemento de enorme relevancia, que situará a Compostela no mesmo nivel de Roma e de Xerusalén e que fará de Galicia enteira un centro de atracción internacional.

3º.- Ano 2000, capitalidade cultural europea para a cidade de Santiago de Compostela. Evento que permitirá unha excepcional proxección exterior da nosa cultura, servindo tamén Compostela como ponte natural entre as culturas peninsulares e as dos pobos iberoamericanos, ós que os galegos temos aportado e recibido, ó longo da historia, mutuas contribucións que constitúen a mellor mestizaxe cultural.

4º.- Ano 2001, celebración do Congreso internacional da cultura galega, que servirá de marco axeitado para un profundo debate, aberto a cantas personalidades do interior e do exterior, estudiosos e protagonistas dos diversos eidos e materias culturais estean dispostos a participar, e que, sen dúbida, sentará as

metas e propostas da cultura galega para o século XXI.

5º.- Consolidación e impulso definitivo das diversas rutas de peregrinación a Santiago ata convertelas en vieiros aptos para o intercambio e a creatividade cultural, integradores dunha proposta común dos pobos de Europa implicados na tradición xacobeá, para chegar no ano 2004, primeiro Ano Santo Xubilar do milenio, a unha estrutura europea, con sede en Santiago de Compostela, vertebradora das expresións de tódolos pobos e rexións relacionados cos "camiños".

Entendemos que estes cinco puntos, sumados ó esforzo que estamos a facer para a recuperación e consolidación do noso patrimonio cultural, terán que sela cerna da nosa proxección exterior. Non podemos nin debemos deixar pasar inadvertidos os acontecementos que comezarán en 1999 e que rematarán no 2004 sen aproveita-lo vento a favor que supoñen as comunicacións rápidas.

Refírome concretamente a poder situarnos en Madrid en catro horas e nun pouco máis en Lisboa, gracias ás novas autovías e autoestradas, á modernización dos aeroportos de Vigo, A Coruña e Santiago, á actualización do ferrocarril e ás redes de autoestradas interiores.

En definitiva, este gran esforzo en infraestruturas non só mellorará a nosa economía e ampliará o noso comercio senón que servirá para unha maior proxección exterior de Galicia. Todo isto fai necesario un novo impulso da política turística, que pasará a estar estreitamente relacionada coa oferta cultural e co fenómeno xacobeo. Polo tanto, a incorporación das competencias en materia de turismo á Consellería de Cultura facilitarán un relanzamento cultural, a partir das moitas posibilidades que ofrece o noso patrimonio histórico-artístico e dunha oferta orientada ós grandes acontecementos anteriormente sinalados.

Galicia ocupa hoxe un espazo de privilexio nun mundo caracterizado pola explosión das novas tecnoloxías, que xa está dando paso á sociedade da información. Formamos parte, sen dúbida ningunha, da vangarda entre as comunidades de España neste eido, e nalgúns aspectos estamos por riba dos países europeos máis avanzados.

As novas tecnoloxías da información serán o máis eficaz aliado para a potenciación e a permanencia da nosa identidade cultural. As autoestradas da información e as multimedia poñen ó noso dispor elementos e posibilidades que ata hai ben pouco eran impensables,

para recuperar, conservar e difundir, case sen límites, tanto os fundamentos materiais coma os inmateriais que conforman a cultura galega.

Neste contexto é onde debemos enmarcar un sector como é o audiovisual, que xa empeza a ter para Galicia un alto valor estratéxico. En primeiro lugar, porque está en proceso de expansión a un ritmo exponencial; en segundo termo, porque xera cada vez máis emprego e riqueza; e, por último, porque deste medio, hoxe imparabile, dependerá unha boa parte da difusión e promoción da nosa cultura.

Esta condición estratéxica será recollida na próxima Lei do audiovisual, pioneira no actual Estado das autonomías, que xa foi consensuada con tódolos sectores e colectivos implicados e que axiña será remitida a esta Cámara para o seu debate.

Nesa inevitable e enriquecedora ensamblaxe entre cultura galega e novas tecnoloxías multimedia, as telecomunicacións e a informática seguirán tendo unha atención prioritaria na próxima lexislatura, que se materializará na posta en marcha da "Cidade da Cultura de Galicia". Este ambicioso proxecto comezará o seu primeiro "barrio" —se se me permite a expresión—, destinado á gran Biblioteca de Galicia, que albergará o Centro Superior Bibliográfico, como cabeceira da nosa rede de bibliotecas; unha "Biblioteca Virtual", xunto a un completo "Fondo de Volumes Convencionais", complementadas con salas temáticas, como a Hemeroteca galega, a Fonoteca, a Videoteca e a Fototeca. O edificio da "Cidade" irá medrando con outros "barrios" que albergarán zonas museísticas, arquivos, exposicións permanentes e salas dedicadas á prensa, á radio, á televisión, ó cine, ó vídeo e a tódolos novos soportes comunicadores.

Impulso e difusión cultural

A política da Xunta de Galicia seguirá sendo a de atender e apoiar, na medida das nosas posibilidades, as diversas esferas e manifestacións culturais: música, danza, artes plásticas, teatro e literatura. Dentro dese concepto globalizador e representativo, dinámico e actual, xirarán os eixes sobre os que se mova, nos próximos catro anos, o "feito cultural galego".

Ninguén pode esquecer que a transformación e a adecuación das infraestruturas culturais levadas a cabo durante os últimos oito anos nos permiten agora desfrutar duns espazos aptos para grandes realizacións culturais dos que Galicia anteriormente carecía. Palacios de congresos e exposicións, auditorios, museos, casas da cultura e outras infraestruturas de primeirísimo nivel acollen os afeccionados á música clásica,

ó ballet e a calquera outra manifestación artística. Por toda a xeografía de Galicia, e gracias a esas infraestruturas, as actividades culturais chegan ata os máis pequenos e os máis dispersos núcleos de poboación.

Maior presenza das nosas letras

Ante o alto nivel conseguido pola creación literaria en Galicia e conscientes da necesidade dunha promoción de todos aqueles elementos que conforman e completan o mundo da nosa literatura, viuse a necesidade da creación dun Centro de Promoción das Letras Galegas. O dito centro actuará como un órgano de información para os colectivos de escritores, editores, ilustradores e libreiros, levando tamén a cabo accións de promoción interna e externa das nosas letras e autores representativos.

O devandito centro servirá de plataforma coordinadora entre a Consellería de Cultura e outras institucións de promoción literaria como: o Instituto Cervantes, o Centro de las Letras Españolas, a Institución de las Letras Catalanas, o Instituto Camões e outros organismos dispostos a manter intercambios e a realizar actividades a prol das letras galegas.

A actual Lei de bibliotecas de Galicia, que é xa a máis avanzada de toda España, determinou que debería haber unha biblioteca en todas aquelas poboacións superiores ós 2.000 habitantes. Podemos dicir que hoxe contamos cunha rede de bibliotecas que cumpre o lexislado e que estamos en disposición de aumentalos medios para a apertura e o equipamento de novas bibliotecas. Unha mostra da nosa preocupación por poñer ó día os servizos de lectura é o recente programa informático "Meiga 3", que cobre as necesidades de organización e catalogación das bibliotecas municipais e que xa foi implantado en todas elas.

Promoción do patrimonio cultural

Está no ánimo do Goberno galego continuar co impulso decidido para a conservación, restauración e posta en valor do noso patrimonio cultural, sobre todo aquel que se atopa máis ameazado e que polos seus valores monumentais ofrece unha maior relevancia e interese. Tamén nisto é necesario destaca-la especial importancia e as posibilidades que o turismo cultural pode ter na nosa comunidade. Polo tanto, xa temos deseñado un plan que vinculará este sector cos monumentos restaurados e en vías de rehabilitación, promocionando o seu alcance cultural e os respectivos contornos para dalos a coñecer en áreas xeográficas foráneas, especialmente naquelas que contan con demanda de turismo cultural rural e de ocio.

Para a presente lexislatura está previsto continuar as restauracións, seguindo un criterio de prioridade e poñendo en marcha un novo proxecto consistente en adecuar certos monumentos significativos, á marxe do actual Plan de catedrais, que, por suposto, seguirá en execución, e xa declarados como bens de interese cultural (BIC), que poderán servir para infraestructuras turísticas nun curto prazo de tempo.

Ata aquí, as grandes liñas de actuación previstas en materia cultural, telecomunicacións e turismo, tres conceptos concentrados nun mesmo obxectivo: que a cultura galega, verdadeira cerna e motor da nosa identidade como pobo, entre máis viva e fortalecida ca nunca no século XXI.

UNHA GALICIA VERTEBRADA

Galicia experimentou unha profunda transformación nos últimos anos, proceso que continuará, Deus mediante, no próximo futuro e que expresa o cambio dunha sociedade na que o rural tiña un enorme peso, cunha industrialización de enclave, a unha sociedade máis equilibrada, aberta industrialmente ó mundo, e cun nivel cultural e educativo cuantitativa e cualitativamente superior. Bastan uns datos. En 1989 o 36% da poboación estaba dedicada ó sector primario e estudiaban nunha única universidade 53.000 alumnos, en 16 facultades e escolas técnicas superiores.

As nosas exportacións ascendían a 244.000 millóns de pesetas.

O noso sector estratéxico industrial, a construción naval, sufrira unha profunda reconversión. Non existía unha estratexia industrial de futuro e o país estaba impregnado de pesimismo e cunha clara sensación de inferioridade.

As nosas infraestructuras eran claramente terceiro-mundistas. Unicamente podían mencionarse os tramos A Coruña-Santiago e Pontevedra-Vigo da autoestrada do Atlántico. A nosa rede autonómica, a pesar dos esforzos realizados desde o comezo da autonomía, estaba desvertebrada e era claramente deficiente.

En telecomunicacións e tecnoloxías da información estabamos claramente á cola das comunidades autónomas.

Só no transcurso das dúas últimas lexislaturas, nas que o pobo galego lle encomendou ó Partido Popular o goberno de Galicia, penso que a situación cambiou fondamente. A poboación ocupada no sector primario pasou do 36,6% ó 22%, incrementándose a dedicada

ó sector servicios nun 10,6%; á construción, nun 1,7% e á industria nun 2,3%.

Hoxe estudian nas nosas tres universidades 91.000 alumnos e fano en 45 facultades e escolas técnicas superiores.

As exportacións ascenderon a 736.000 millóns de pesetas en 1996, e a nosa converxencia con España, en canto a renda familiar dispoñible, pasou do 88,54% ó 92,29%.

Hoxe temos un sector industrial emerxente disposto a competir e que demostrou que é capaz de abrir mercados externos.

As nosas infraestructuras admiten xa unha equiparación co resto de España e con Europa. As dúas autovías de conexión coa Meseta, que se rematarán en 1998, agás os tramos de Pedrafita, a conclusión da autoestrada do Atlántico e a execución do Plan de estradas da Xunta, expresan a realidade dunha Galicia vertebrada territorialmente e que experimentou un cambio fundamental.

O mesmo poderíamos dicir das telecomunicacións, da telefonía rural ou da utilización das tecnoloxías da información en tódolos sectores. Hoxe Galicia é a comunidade autónoma que máis decididamente aposta pola sociedade da información.

É certo que imos avanzando, pero tamén que este avance non é a fin do camiño, senón o comezo dunha nova etapa. O noso reto máis importante é imbuírle á sociedade galega un novo espírito. Debemos apostar polo futuro, con enerxía, ilusión e confianza; reforzalo valores de tolerancia e respecto mutuo; defende-la identidade do noso pobo, o noso idioma, a nosa cultura; afondar nas raíces dun galeguismo auténtico, pero ó mesmo tempo afondar no noso universalismo.

A nosa aldea global particular ten 2.742.000 habitantes, pero somos parte dunha España da que nos sentimos orgullosos con 39 millóns de habitantes e dunha Europa unida con 350 millóns de persoas. Somos galegos, españois e europeos, sen exclusión nin contraposición, e sabemos que nesta triple pertenza está o noso futuro. Historicamente existiu unha desvertebración da nosa terra. A Galicia rural pouco tiña que ver coa sociedade urbana, e a nosa clase media era unha das máis fracas de España.

Fixemos entre todos un enorme esforzo sabendo que queda moito por facer. Cómpre un esforzo anovado e intenso para que se produza unha converxencia real dentro da nosa sociedade. Cómpre ir avanzando

día a día, milímetro a milímetro, pero sen parar, para que a calidade dos servizos e do nivel de vida da nosa poboación rural sexa equiparable á dos que viven nas nosas cidades e vilas.

Fíxose un gran esforzo en educación, en saúde e nos equipamentos culturais e sociais; temos que lo-gralo en tódalas materias da vida.

Cómpre continuar coa liña de solidariedade efectiva, coa axuda ós marxinados, ós que padecen minus-valideces, ós que precisan, en definitiva, sentir unha solidariedade real á que teñen dereito.

Cómpre, especialmente, prestar unha atención espe-cial á terceira idade. Aquí non cabe só o concepto de solidariedade, senón tamén o de utilidade para to-da a sociedade. Galicia non pode prescindir dos nosos maiores. Teñen pleno dereito a se sentiren membros vivos da nosa sociedade, a ser socialmente útiles e a participaren en tódolas ordes da vida, tanto no cultu-ral coma no social. Adquiriron o dereito a non traba-llar a cambio dunha retribución, pero tamén son títu-lares lexítimos do dereito a participaren na nosa vida social e a se sentiren nela plenamente integrados.

A demografía indícanos que a medio prazo a ter-ceira idade vai ter un peso crecente. Isto implica grandes retos en materia de servizos específicos, que estamos dispostos a asumir sen vacilacións.

Así mesmo, quero facerlle un chamamento espe-cial —certamente renovado por min e desde esta tri-buna por primeira vez hai poucos anos— á sociedade galega. Estamos obrigados, se queremos pervivir co-mo pobo, a inverte-la curva demográfica. A nosa taxa de natalidade é das máis baixas, mesmo con respecto a España e a Europa. É o meu compromiso facer des-de o Goberno de Galicia todo o necesario para lles fa-cilitar ás nosas familias o feito de teren fillos.

Garderías, axuda fiscal á familia —que será, se Deus quere, a primeira manifestación do uso das no-vas facultades do novo sistema fiscal— vivenda, faci-lidades para a reincorporación ó posto de traballo despois da maternidade, e moitas outras, serán medi-das postas en práctica, intensificando os esforzos an-teriores, para que a decisión de teren fillos non repre-sente para a familia un sacrificio material sen máis, senón unha decisión responsable.

É, en definitiva, o noso propósito prestarlle un apoio decidido á familia galega.

En Galicia as familias son, á vez, o eixe enraiza-dor da infancia e da xuventude, o motor do desenvol-

vemento e do cambio social e o espazo máis propi-ciador da convivencia dos seres humanos. Por iso, cando se albisca un novo milenio, que ten que ser ta-mén unha nova alba de gloria para Galicia, o papel das familias galegas —de tódalas familias— debe in-tegra-lo mellor do seu espírito solidario tradicional co mellor impulso innovador e de cambio de cada un dos seus membros nun esforzo de comprensión, coopera-ción e respecto mutuo que propicie a autoestima de cada un dos galegos, que aí ten que comezar.

Situa-las familias galegas na nova Europa do euro, no lugar que lles corresponde, por historia, polo seu caudal humano e polos seus recursos, esixe de nós un esforzo adicional de apoio ás familias que evite o pre-ocupante descenso de poboación que acabo de subli-ñar, pero nelas esixe un esforzo especial de carácter cultural e de comprensión.

Por iso, as medidas lexislativas e os recursos pos-tos en marcha na anterior lexislatura, a través do I Plan integral de apoio á familia, incrementaranse cuantitativa e cualitativamente multiplicando os pro-gramas e recursos de apoio ás familias e á infancia, coordinando os esforzos feitos por tódalas administra-cións —estatal, autonómica e local— cos da socieda-de civil e utilizando toda a capacidade do noso auto-goberno para prever e incidir positivamente nos pro-blemas das familias galegas.

Aspiramos a que Galicia poida converterse en pa-radigma do que é unha sociedade aberta; unha socie-dade cun alto nivel educativo, culturalmente madura, tolerante, aberta a tódalas ideas, pero asemade orgu-llosa de si mesma, consciente do seu papel en España e en Europa e capaz de ser líder en moitas áreas sen complexos de inferioridade; unha sociedade prepara-da para asumir os grandes retos de futuro.

A aplicación da LOXSE con decisión e facendo pola nosa parte os sacrificios necesarios —á parte de que seguirei esixindo as axudas necesarias—, o im-pulso decidido á formación profesional, a potencia-ción do estudo de idiomas estranxeiros e das ensinanzas artísticas e musicais, ou os programas de garantía social, constitúen fitos dun proxecto educativo inte-gral.

Estamos decididos, unha vez desenvolvido no substancial o sistema universitario de Galicia, a con-solidalo, sen prexuízo de manter aberto o mapa de tí-tulacións para o que sexa esencial, e a continuar coa mellora dos campus universitarios, coa cooperación das administracións provinciais e locais. Con todo isto lograremos que a nosa xuventude poida asumir eses grandes retos.

Neste sentido, faremos todo o necesario para que as tecnoloxías da información se convertan nun instrumento ordinario capaz de ser utilizado en tódalas ordes da vida. De maneira especial, introducíremolas no sistema educativo para que, desde o principio, se convirtn nunha ferramenta habitual de traballo. Por iso, con carácter inmediato, abordáremo-la informatización de tódolos centros docentes de secundaria e progresivamente a dos restantes centros de ensino non universitario.

Aínda non nos decatamos da importancia que na nosa vida, tanto no económico coma no social, teñen os devanditos sistemas de información. Para ben ou para mal é esa a sociedade do futuro e só os pobos que asuman ese reto global conscientemente serán capaces de progresar. Aproveito este momento para manifestar unha aposta sen matices pola nosa xuventude. Por definición, ela é o noso futuro. E é o noso deber preparala para que o protagonice con liberdade, con capacidade, con intelixencia, con espírito democrático e con responsabilidade.

Sabemos que debemos tamén responder ás demandas que nos presentan: acceder a un emprego estable, a unha vida propia e constituír un núcleo convivencial autónomo. Isto vai esixir unha política integral que abarque información, educación, inserción laboral, saúde, vivenda, cultura, ocio e participación, e, en definitiva, fomenta-lo seu espírito de iniciativa e creatividade en tódolos ámbitos da súa vida, en particular nos de formación e emprego.

Un dos nosos obxectivos prioritarios será a defensa da igualdade efectiva da muller co home; a súa real igualdade de oportunidades e o seu dereito a recibir atención especial cando asume unha función superior, no seu papel de nai. Desde o Goberno mantemos que a participación da muller en pé de igualdade en tódolos ámbitos sociais é aínda hoxe, por inconclusa, unha aspiración da propia democracia e da cohesión social de tódolos países europeos, e Galicia non é unha excepción, e traballaremos por iso.

Asemade debemos lograr un nivel de calidade de vida razoable. Neste sentido, xa avanzamos moito, desde que Galicia asumiu o goberno da sanidade na mellora deste servizo fundamental. Novos hospitais, centros de saúde, dotación dos hospitais, redución drástica das listas de espera, expresan unha realidade.

Continuaremos esforzándonos nesta liña para colocar a Galicia no máis alto nivel das comunidades autónomas, e, neste sentido, aplicaremos todo o noso esforzo en lograr, co novo sistema de financiamento sanitario, unha mellora efectiva para Galicia. Isto per-

mitíranos abordar, en toda a súa integridade, unha política sanitaria global con tres eixes básicos: protección, seguridade e calidade. Protección para o cidadán fronte a todo tipo de agresións externas que amenacen a súa saúde, poñendo á súa disposición as técnicas diagnósticas e terapéuticas máis adecuadas. A Administración sanitaria ten que ser concibida como unha rede protectora que lles dea ós cidadáns seguridade para que en todo momento poidan dispoñer dos medios necesarios para facer fronte a calquera eventualidade que ameace a súa saúde.

Estamos dispostos a gaña-la batalla pola "calidade percibida", mellorando todos aqueles aspectos que lles aporten unha maior comodidade e satisfacción ós pacientes nas súas relacións coa organización sanitaria. Contamos para isto con magníficos profesionais; cunha das mellores organizacións informáticas do Estado sobre a que nos apoiaremos para impulsa-la telemedicina; coa implantación, que estenderemos a todo o territorio, dos puntos de atención continuada (PAC) e co mellor servizo de urxencias, o 061, que está a demostrar cada día a súa eficacia.

Nesta reflexión global sobre cara a ónde debe ir a sociedade galega e o papel do Goberno de Galicia para axudala e preparala para os grandes retos do novo milenio quero mencionar especialmente o medio ambiente.

Se obteño a confianza desta Cámara anuncio que crearemos unha Consellería de Medio Ambiente, como paso adiante nunha política ambiental decidida que xa comezou a desenvolverse durante as dúas últimas lexislaturas.

É preciso dar un novo paso, avanzar desde un modelo de coordinación a un modelo de unidade de dirección, ó mesmo tempo que se progresa na integración do medio ambiente nas políticas sectoriais. A sociedade, de maneira continuada, vai situando a protección do medio ambiente entre as súas demandas prioritarias para conseguila desexada calidade de vida en niveis similares á sanidade, á educación e á cultura.

Se o século XIX foi o da revolución industrial e o século XX o da economía integral, o século XXI vai se-lo do medio ambiente. Os acordos internacionais e a preocupación mundial polo estado do medio ambiente son indicadores que ratifican as demandas sociais ó respecto.

A crecente escaseza dos recursos naturais que se utilizan nos procesos industriais, en moitos casos non renovables, e a perda da calidade nos elementos vitais

—auga, aire, solo— fan imprescindibles accións de preservación, protección e conservación dos devanditos recursos. A defensa do medio ambiente non é só un deber ético cara ás novas xeracións, senón tamén un valor económico en si mesmo. Sempre proclamei e puxen en práctica que a defensa do medio ambiente é compatible co desenvolvemento económico.

En Galicia a optimización do uso dos recursos naturais é un factor clave para o desenvolvemento sostible que pretendemos xestionar desde o Goberno. A aplicación de tecnoloxías respectuosas co medio permitirá compatibilizalo necesario desenvolvemento económico e industrial de Galicia coa conservación do contorno vital, lográndose desta forma unha calidade de vida que integre as posibilidades de disfrute do noso ambiente coa promoción do emprego.

En consecuencia, fomentáremo-la potenciación de actividades industriais que no seu proceso empreguen tecnoloxías limpas e as que se dediquen á produción destas tecnoloxías, que non só xerarán emprego senón que ademais apoiarán a nosa política de desenvolvemento sostible.

O noso Plan de enerxía eólica é un exemplo simbólico da conxunción dunha enerxía limpa coa creación de empresas constructoras dos aerogeneradores. Nesa liña manterémo-las nosas directrices de política ambiental.

Por outra parte, a nosa natureza ofrece unhas enormes posibilidades para o cumprimento dos obxectivos sinalados. Os montes galegos teñen unha das maiores rendibilidades dun produto, a madeira, escaso na Unión Europea. A ordenación dos montes produtores unida á conservación dos bosques autóctonos constituirá unha das metas da política forestal.

A elaboración e a posta en práctica dunha estratexia de uso e conservación da biodiversidade será outra das metas que nos permitirá legarlles ás xeracións futuras unha natureza da que poderán disfrutar e sentirse orgullosos.

E sempre na liña de compatibilizar protección cos aspectos económicos, a creación dunha rede de espazos naturais, unido á implantación da Rede Natura, en Europa, non só suporá protexer os ecosistemas máis representativos, senón potencia-lo turismo ecolóxico, como un activo da máxima importancia da nosa economía.

Estamos seguros de que con estes obxectivos lles daremos resposta ás demandas de calidade de vida do pobo galego e de que se creará unha cultura medio-

ambiental imprescindible para conseguir que a participación cidadá, na implantación do programa de goberno, sexa responsable e positiva. Espero que sexa a de todos, que non foi así ata o de agora na creación dalgúns sistemas de protección, como é ben sabido.

O REFORZAMENTO DO AUTOGOBERNO. UN OBXECTIVO SEMPRE PRESENTE

Considero necesario facer, en primeiro lugar, unha reflexión sobre o papel de Galicia no marco constitucional, é dicir, sobre o que representa o Estado autonómico, e sobre qué natureza teñen as comunidades autónomas dentro deste marco.

Creo que na Constitución vixente, na que me tocou unha especial responsabilidade como ponente, se sentaron, por primeira vez desde 1810, as bases para un acordo no fundamental, con solidez e flexibilidade, ó mesmo tempo que nos permitiu, ó longo dos últimos vinte anos, acadar cotas de liberdade, de democracia, de autonomía e de desenvolvemento verdadeiramente serias e de alcance. Isto foi particularmente certo, polo que atinxe a todas e cada unha das comunidades autónomas, en canto a niveis de autoidentificación, de respecto mutuo, de autogoberno e de participación sería de todas na vida pública interior e europea.

Defendo con tódalas miñas forzas o artigo 2 da Constitución, que se fundamenta na "indisoluble unidade da nación española, patria común e indivisible de tódolos españois", e por iso, fronte a algunhas voces, son absolutamente contrario á tese dun Estado plurinacional, en parte confederal e en parte federal.

Creo, en cambio, profundamente, sinceramente, no Estado das autonomías, en ser asemade galego, español e europeo. Dígoo con voz alta porque defendín a autonomía de Galicia, dentro de España, con tódalas miñas forzas. Foi o noso grupo o que saíu da Comisión do Estatuto, foi o noso grupo o que votou en contra da LOHAPA, e eu formulei, desde que teño a honra de estar á fronte do Goberno de Galicia, un conxunto harmónico de proposición: o asentamento definitivo do Estado das autonomías, a Administración única, a reforma do Senado, a Conferencia de Presidentes e a participación das rexións en Europa; e exercín en todo iso, con plena convicción, un galeguismo profundo.

Por isto é bo saber ónde estamos e o que pretendemos. Estaremos sempre en contra de retrocesos, como cando votamos en contra da LOHAPA, pero tamén sabemos que podemos seguir avanzando de forma prudente pola senda da autonomía, sempre que saiba-

mos que debe pasar pola senda da unidade nacional europea, sen fisuras.

Pero debemos de estar satisfeitos do longo camiño percorrido no reforzamento do autogoberno galego.

Enchemos de competencias efectivas o noso Estatuto, competencias destacadas e subliñadas polo feito de que multiplicamos, a base diso, tres veces o noso orzamento. Desenvolvemos institucións clave que levaban dez anos sobre o papel: Consello de Contas e Valedor do Pobo. Creamos outras novas, como o Consello Consultivo. Todas para controlar ou modera-lo poder executivo.

Recibimos nestas dúas últimas lexislaturas competencias clave como as de sanidade, Instituto Social da Mariña ou as de emprego, e puxémonos á cabeza de tódalas comunidades autónomas en nivel de competencias recibidas.

Quero mencionar especialmente as transferencias relativas a un tema clave, como é a Administración de xustiza, que lle permitiron ó Goberno galego prestar un apoio substancial ó poder xudicial, co obxectivo de cooperar no ámbito das súas competencias e responsabilidades e co de acadar unha xustiza rápida e eficaz. E teño que dicir que esa xustiza independente ten que ser igual para todos.

O Plan de infraestruturas xudiciais, a rede de informática integral, a dotación dos medios persoais para o funcionamento dos órganos xudiciais, a relación fluída e constante co Consello Xeral do Poder Xudicial, formulando as propostas precisas para a creación de novos órganos xudiciais, a próxima sinatura do convenio para crea-la oficina de asistencia ás vítimas de delitos violentos ou en contra da liberdade sexual, son exemplos concretos dunha colaboración leal e un apoio sen reservas ó poder xudicial, por primeira vez existente como tal desde a Constitución que eu contribuí a redactar.

Estamos razoablemente satisfeitos: logramos ser Administración única en materia de agricultura ou de emprego e de desenvolver instrumentos potentes no sector industrial e de participar nos consellos de administración das empresas públicas estatais en Galicia.

O noso próximo obxectivo é lograr, efectivamente, a xestión dos portos de interese xeral e arredonda-lo noso marco competencial para facer totalmente efectivos os principios da Administración única, enunciados por primeira vez neste Parlamento e hoxe en día

basicamente aceptados pola Administración do Estado e en parte substancial convertidos en lei.

Dentro do marco de Galicia logramos poñer en pé unha Administración pública eficaz, profesional e imparcial. Este modelo está sendo seguido por moitas outras comunidades autónomas —levamos xa varios convenios asinados respecto disto—, e ten como obxectivos afondar na súa organización para aproximala o máis posible en eficacia e eficiencia ás organizacións empresariais privadas; acentua-la súa atención e servizo ó cidadán, eliminando burocracias inútiles e facilitándolle as súas relacións coa Administración; e consolida-la introdución das tecnoloxías da información como instrumentos ordinarios de xestión. Penso que na súa transparencia e na posibilidade de información sobre ela hai poucas en Europa enteira que se lle poidan comparar.

Cómpre avanzar máis, e o noso reto fundamental será na próxima lexislatura ordenar e vertebra-lo poder en Galicia en canto ó que queda por facer.

No que atinxe á ordenación procederemos ó desenvolvemento regulamentario da transcendental Lei de administracións locais de Galicia, aprobada polo Parlamento a fins da última lexislatura, e a presentar diante desta Cámara o proxecto de lei de financiamento das facendas locais, que deberá reforza-lo principio de autonomía financeira que a Constitución prevé para estas entidades.

O poder público ten que se exercer por e para o pobo, e isto esíxenos, a prol do principio de subsidiariedade, que a administración máis próxima ó cidadán debe asumir aqueles servizos que poida racionalmente prestar dada a súa estrutura e organización. Por isto declarámo-la nosa vontade de facer efectivo o pacto local nesta lexislatura, que levará consigo transferencia de competencias e de recursos cara ás corporacións locais para facer efectivo e real un autogoberno de Galicia ó servizo dos cidadáns, sen monopolios nin exclusivismos nin novos centralismos.

En materia de interior centrarémo-los nosos esforzos no deseño e na posta en práctica dunha política global de seguridade pública, cun modelo propio de policía autonómica para Galicia, baseado no principio de colaboración e na potenciación da protección civil, que vai pasar á Consellería de Xustiza e Interior.

FINANCIAMENTO

Non descubro nada novo se, falando do financiamento da Comunidade Autónoma, manifesto, con certa solemnidade, como corresponde, que esta é un-

ha das cuestións básicas do autogoberno. A autonomía financeira resulta ser algo inseparable da autonomía política, de xeito que aquela se converte en *conditio sine qua non* do modelo de organización do Estado que nos demos.

Sendo isto así e a pesar do tempo transcorrido desde a posta en marcha do Estado das autonomías, o modelo de financiamento incorporaba niveis moi limitados de autonomía. En efecto, esta referíase exclusivamente ós tributos cedidos —poucos— sobre os que só se dispoñía de competencias de xestión, mentres que as que verdadeiramente identifican o poder tributario terían vedadas as capacidades normativas.

Pero é que ademais dos aspectos cualitativos ós que me acabo de referir, desde o punto de vista cuantitativo a autonomía que lle proporcionaba a Galicia a xestión dos tributos cedidos non superaba o 6,4% dos ingresos non financeiros consolidados, ou, se queremos ser máis técnicos, non superaba o 14,5% dos ingresos incondicionais consolidados. Estabamos, pois, ante un modelo con niveis de autonomía escasos, tanto en termos cualitativos como cuantitativos, o que nos colocaba basicamente ante un sistema centralista e, polo tanto, dependente de decisións que se adoptaban en ámbitos afastados e con motivacións frecuentemente diferentes, cando non contrapostas, ós intereses da nosa comunidade ou doutras.

Resultaba necesario e urxente reformalo modelo establecendo outro no que a autonomía se vise fortemente potenciada de xeito que este Parlamento tivese competencias para decidir sobre a contía e a composición dos ingresos públicos como a expresión máis cabal do poder tributario que debe acompañar sempre a autonomía política.

Penso que resulta necesaria unha breve referencia ó acordo sobre o 15% do IRPF, que en 1993 a Xunta non apoiou.

¿Por que apoiar agora —din algúns— o que antes se rexeitaba? Sinxelamente porque a proposta non supoñía ningún incremento da corresponsabilidade ó non atribuír capacidades normativas nin de xestión. Presentábase como corresponsabilidade o que era unha simple participación territorializada nos ingresos do Estado referidos a un só tributo e, hai que dicilo, suxeito ós pactos políticos do momento. Buscaba atribuír máis recursos a determinadas comunidades autónomas baixo o reclamo da corresponsabilidade, e tiña mal resolto os riscos de desequilibrio financeiro que formulaba, como se dun sistema descentralizado se tratase. Pareceunos que propostas como estas non podían ser apoiadas, e penso que aquela postura contri-

buíu realmente a que o actual modelo non incorra nas mesmas formulacións.

Pois ben, era preciso abordar un cambio profundo no modelo para dotalo de verdadeira autonomía, e era preciso facelo de tal xeito que, por unha banda, a Facenda autonómica dispuxese dun conxunto de figuras tributarias suficientemente amplo sobre as que actuar para ter posibilidades de decidir entre diferentes patróns distributivos das cargas públicas e, por outra, que esta decisión non afectase inaxeitadamente á Facenda central para o desempeño das súas competencias e responsabilidades de ámbito xeral, favorables, se se fan ben, á solidariedade da que tanta necesidade temos. Queremos ser tan reivindicativos da nosa autonomía como respectuosos coa que corresponde ós outros niveis da facenda, procurando que o sistema resultante sexa algo coherente no que as competencias de cada nivel de goberno se respecten, ó tempo que se garante a harmonía do conxunto.

En definitiva, estamos a falar dun esquema propio de países de tendencia federal, e a solución adoptada participa tanto da técnica de distribuír determinados tributos entre cada nivel de facenda como, para acadar altos niveis de corresponsabilidade, da de comparar aqueles tributos que desde esta óptica resulten axeitados. Desde este punto de vista, descartado o imposto de sociedades por ser susceptible de traslación da carga impositiva fóra do ámbito territorial da comunidade —cosa que nos afecta especialmente—, e descartado tamén o IVE por non dispor da fase minorista, única susceptible de cesión, só queda o IRPF como o tributo no que basear un forte incremento da autonomía.

Resulta chocante advertir cómo hai quen reclama autonomía pero que cando se enfronta á súa concreción pon de manifesto que a reivindicación era máis ben algo táctico que profundamente sentido, porque rexeitan os únicos instrumentos válidos para o seu establecemento pretendendo substituílos novamente por participacións territorializadas. Xa advertimos que esta proposta pode ter certo interese desde a suficiencia, pero de ningún xeito se pode confundir suficiencia e autonomía, son dous principios igualmente fundamentais.

Quixera facer aínda algunha consideración máis antes de me referir á suficiencia e á solidariedade, que, como todo o mundo sabe, son tamén principios básicos que hai que considerar.

En primeiro lugar, resulta obvio que nós reivindicámolo máis alto nivel de autonomía financeira, pero facémolo desde o respecto ás competencias da

Facenda central como corresponde á distribución do poder tributario nun estado de tendencia federal. Rexeitamos, polo tanto, e quero ser moi claro, o sistema de concerto ou de *cupo*, que, como é ben sabido, a Constitución reserva exclusivamente ó País Vasco e Navarra, por vellas tradicións, como excepción que respectamos esperando que nunca constituía un privilexio, pero que, en ningún caso, se pode xeneralizar. Entendemos que este non sería un modelo financeiro axeitado para construír un estado que teña como resultado unha Galicia forte nunha España tamén forte e nunha Europa xusta. Pero é que ademais, o *cupo* é un modelo que só serve para os territorios xa ricos, xa que é difícil adecua-la súa metodoloxía a aqueles territorios nos que, como no caso de Galicia, habería que xogar cun *cupo negativo*, algo que parece ser unha contradicción nos seus propios termos.

Unha última referencia a esta cuestión resulta aínda necesaria. Galicia está, e con razón, a demandar solidariedade do resto de España para que cada vez máis se peche a brecha que aínda nos separa —cada vez menos— en determinados servizos públicos fundamentais. De acordo coa Constitución, é esta unha tarefa que lle corresponde asumir ó Estado, a través do Goberno central, por afectar ou referirse a todo o territorio de España. Pois ben, ningún sistema ou modelo que debilite a capacidade da Facenda central para afrontar esta obriga pode ser apoiado nin moito menos ser postulado desde a nosa Galicia.

Non quixera, por outra parte, pasar sen facer unha referencia a aquelas posturas que, recurrentemente, con ocasión e sen ela, nos acusaron —e quero recordar certos lamentables anuncios na prensa— de traizoa-los intereses de Galicia por outros menos confesables cando retirámo-lo recurso, primeiro, e cando apoiámo-lo actual modelo, despois.

Certamente, asumido un novo modelo que supoñía, como así foi finalmente, un cambio substancial sobre o recorrido, non tiña ningunha utilidade para Galicia mante-la reclamación cara a adiante e podía supoñer, como supuxo, algunha vantaxe presupostaria a curto prazo a súa retirada, como así sucedeu. Estas, e non outras, foron as razóns polas que se decidiu non mante-lo recurso no seu día presentado; por certo, en solitario cando moitos outros falaban do mesmo asunto pero non o fixeron.

Respecto ó actual modelo, xa quedou claro que o noso apoio se fai desde a vontade inequívoca de afondar na autonomía e na corresponsabilidade no sentido ó que antes me referín. Tamén aquí se nos ten acusado dunha inadecuada defensa de Galicia, afirmándose con "pretenciosa rotundidade" por máis dun que esta-

bamos a prexudica-los nosos intereses fronte ós doutras comunidades autónomas. Unha vez máis os que así falaban —pode que algúns falen aínda— estaban a confundir autonomía e suficiencia, algo que, para quen se pretende experto ou que como tal quere falar, resulta absolutamente inadmisíble.

Pero como por desgracia nos sucede moitas veces, teñen que ser outros, e neste caso os pretendidos agraciados, os que recoñezan que o sistema está, como dixemos, resultando ser máis beneficioso para unha serie de comunidades autónomas, entre as que se atopa Galicia en primeiro lugar, que para aquelas que todo o mundo sinalaba como "naturalmente beneficiadas". Ó final, ninguén pode discutir que Galicia deu un salto importante na autonomía financeira que estamos dispostos a utilizar. En efecto, anuncio que o Goberno lle remitirá a este Parlamento, para o seu debate e, se procede, aprobación, unha lei de acompañamento á Lei de presupostos para 1998 que fará uso da capacidade normativa, tanto nos tributos cedidos como no IRPF.

Hai aínda unha cuestión á que debo referirme e que de pasada xa mencionei: a suficiencia financeira e a solidariedade como principios básicos do modelo de financiamento.

Quixera dicir antes de nada que suficiencia e solidariedade persoal, isto é, a que pretende garantirlles ós cidadáns niveis similares de servizos públicos, identifícanse, son, no fondo, a mesma cousa. En efecto, suficiencia entendida como conxunto de recursos necesarios para financia-los diferentes servizos públicos a un nivel similar en todo o territorio do Estado identifícase necesariamente coa dimensión persoal da solidariedade á que me acabo de referir.

Pois ben, este é un tema aínda non resolto. O actual modelo prolongou o nivel de suficiencia de finais do período anterior sen que ata o de agora se abordase axeitadamente esta cuestión. Entendemos que, con independencia do artigo 15 da LOFCA, que ten unha función transitoria, pero que resultou ser unha importante lei, con máis posibilidades do que nos dixeron no seu momento, cómpre que dunha vez por todas se fagan os estudos axeitados para determina-lo custo de prestar cada servizo en cada territorio para que sexa esta reflexión a que oriente a distribución dos recursos entre as diferentes comunidades autónomas, rematando dunha vez coa polémica do financiamento per cápita ou custo por usuario, en favor deste último. Co cal, por certo, sinalo que perden o tempo os que din que nós dicimos amén a todo; o que, por certo, é totalmente falso.

Quero facer unha referencia ós impostos especiais precisamente neste momento porque é algo que ten que ver máis coa suficiencia que coa autonomía financeira.

Antes de nada cómpre dicir que se no acordo de financiamento aprobado en setembro do ano pasado se creou un grupo de traballo que permite estudiala posibilidade de ceder todos ou parte dos impostos especiais foi gracias á posición e á petición da Xunta, que unha vez máis tivo un protagonismo relevante en moitos aspectos básicos do citado acordo.

Dito isto, resulta necesario recoñecer que é moi escasa, por non dicir nula, a capacidade normativa que sobre estes tributos podería corresponderlles ás comunidades autónomas por razóns de todos coñecidas. Resulta igualmente moi limitada a capacidade de xestión, sobre todo para aqueles tributos que deben recadarse en orixe.

Sendo isto así, é preciso recoñecer que non hai a penas autonomía tributaria asociada á cesión destes tributos, e que só cabe afronta-lo problema desde a suficiencia. Dito noutras palabras, na medida en que a recadación esperada dos impostos especiais fose superior á que facilitase a PIE, resultaría interesante a transferencia.

En calquera caso, poden existir tamén outros efectos asociados ó proceso que poderían aconsellar, en caso de que a comparación anterior non fose definitiva, un proceso de transferencias dos impostos especiais, ó que de ningunha maneira renunciaremos, como xa demos mostras, pero que tampouco asumiríamos en calquera caso ou circunstancia, Galicia primeiro.

AS INFRAESTRUCTURAS COMO FACTOR CLAVE DO DESENVOLVEMENTO

A sociedade moderna está fundamentada sobre o intercambio de bens e servizos, cousa que algúns esquecen, e seguen pensando que rematando Galicia en Pedrafitas melloraríamos.

As infraestruturas non só cumpren unha función de vertebración interior, senón que constitúen un elemento clave para o desenvolvemento económico. Non constitúen por si mesmas desenvolvemento económico, aínda que un estudo recente demostra —estudio exemplar e os seus autores non poden merecer ningunha dúbida de parcialidade— o que foi xa, por exemplo, a autoestrada do Atlántico para o desenvolvemento de Galicia, pero son un factor sen o que é imposible este desenvolvemento. Por iso dedicámo-

los maiores esforzos nas lexislaturas anteriores a vertebrar por esta vía o noso territorio.

Non está aínda finado, obviamente, este labor. Estamos xa tocando e apreciando os resultados conseguidos tanto polo Plan de estradas coma pola posta en funcionamento, cada vez máis acelerada, das nosas autovías de conexión coa Meseta e coa terminación da autoestrada do Atlántico. É obvio que non está todo conseguido, por iso centraremos toda a nosa enerxía nesta próxima lexislatura na modernización do ferrocarril, non só no interior de Galicia, senón tamén na súa conexión, imos dicir con Madrid, para entendelo exterior. Será o noso gran obxectivo, unido ó da modernización dos portos de interese xeral de Galicia, para convertelos en vías efectivas do noso comercio exterior. E, por certo, dixemos na campaña que esta sería a lexislatura das infraestruturas ferroviarias, e xa comezou co acordo sobre os ferrocarrís de Porto e Vigo —algúns pretenden dicir que iso non o fixo o Goberno galego, diso falaremos cando queiran—. A isto unirémo-la Transcantábrica, que completará polo norte a nosa conexión con Europa.

Na nosa rede interior poñeremos en pé un segundo Plan de estradas, moi importante, para actualizar e completa-lo primeiro plan, logrando un conxunto articulado e harmónico de comunicación. Estamos xa ás portas da inauguración da rede de gas natural, que vai representar un elemento clave para mellora-la competitividade das nosas empresas e para as necesidades enerxéticas dos consumidores domésticos. E non foi fácil chegar aí, pero agora xa podemos dicir que ademais do gas que vén do Magreb e ademais de que isto leva consigo a comunicación coa outra fonte dos gasodutos que veñen por Asturias, está xa en práctica a realización da famosa estación de regasificación do Ferrol, da que tanto se falou, pola que sempre loitamos e que por fin imos conseguir.

A enerxía é un factor clave de desenvolvemento e neste sentido anúnciollle a esta Cámara que, con carácter inmediato, se vai presenta-lo proxecto de lei de creación do Instituto Enerxético de Galicia, como organismo autónomo que impulsará a utilización racional de tódalas fontes de enerxía. Este instituto, no actual marco de liberalización do sector enerxético, integrará as actuacións de Galicia —se se quere da Xunta de Galicia— nesta área; aglutinará a participación dos sectores público e privado no Plan enerxético de Galicia, poñerá en práctica as políticas enerxéticas da nosa Comunidade e reforzará a política de aforo enerxético e de impulso ás enerxías renovables.

Xa sei que algún pode pensar que me repito, pero é que eu miro sempre ó máis lonxe.

Dedicarémolles igual atención ás telecomunicacións, non só para consolidar unha rede interna integral, senón e, sobre todo, como instrumento ó servizo da sociedade galega. Constitúe un instrumento imprescindible para facer efectiva unha sociedade moderna e competitiva, e a iso dedicaremos tódolos nosos esforzos.

A vertebración de Galicia esixe igualmente ordenar de forma racional os usos do territorio. Aprobada na lexislatura anterior a Lei de ordenación do territorio, dedicáremo-la máxima atención a desenvolver os instrumentos de ordenación previstos na lei, entre eles o desenvolvemento comarcal na súa vertente de articulación e vertebración do territorio comarcal, sen prexuízo de darlles igualmente a máxima prioridade ás accións de desenvolvemento previstas nos ditos plans. O Parlamento de Galicia terá pronto proxectos, sobre todo tendo en conta certos cambios lexislativos, certas decisións do ámbito constitucional, sobre estas materias.

A TRANSFORMACIÓN DA AGRICULTURA E DA GANDERÍA DE GALICIA

O noso campo sufriu nos últimos anos —non é necesario dicilo— unha profunda transformación. Nos últimos oito anos abandonaron o sector primario 184.000 persoas. Este proceso —sei que as miñas palabras poden entenderse mal, pero corresponde á realidade de tódolos países desenvolvidos— debe continuar ata situala poboación ocupada neste sector nun 16/17% da poboación activa, o que implicará nos próximos anos unha redución adicional que haberá que compensar coa creación de emprego nos sectores industrial e de servizos. Quero dicir que isto se refire á agricultura, porque en pesca xa se está recuperando a poboación activa.

Sabemos que a porcentaxe que nós consideramos correcta é a de máis do dobre da media de España, e case catro veces superior á da Unión Europea, pero cremos firmemente na vocación agraria, gandeira e forestal de Galicia, e non nunha escravitude dos que están nese sector.

Sabemos que Galicia irá ben se o noso campo vai ben. Eu del veño. Queremos e ímolo conseguir, porque estamos camiñando... (*Un señor deputado pronuncia palabras que non se perciben.*)... con claridade de ideas e con firmeza nesa dirección, —moitas grazas polo seu entusiasmo polo campo—, cara a un sector agrario moderno e competitivo, capaz de loitar

no mercado europeo cos nosos competidores franceses, holandeses ou alemáns. Non ter iso en conta é perde-lo tempo.

Cómpre potencia-los nosos produtos galegos de calidade; reforza-las accións de comercialización e de mercadotecnia para lles abrir camiño en España e en Europa; incrementa-la nosa cota láctea, co obxectivo irrenunciable de lograr para a nosa comunidade dous millóns de toneladas, pero sabendo de antemán que non podemos xerar unha nova forma de monocultivo; potenciar ó máximo a nosa produción cárnica e a nosa agroindustria e reordenar e potencia-lo noso sector forestal.

A investigación agraria; a capacitación dos nosos agricultores; a introducción masiva de tecnoloxías da información para incrementar a produtividade das explotacións; as actividades complementarias: turismo rural e artesanía; unha adecuada e intelixente política medioambiental; intensificar aínda máis a concentración parcelaria e a mellora do hábitat rural; e, en definitiva, poñe-lo agricultor en primeiro plano como auténtico protagonista do seu desenvolvemento, constitúen o contorno preciso para operar e facer efectiva esa transformación que asegure a competitividade do noso sector primario, e non utopías que supoñan que aspiramos volver ó século XVIII.

A IRRENUNCIABLE VOCACIÓN PESQUEIRA DE GALICIA

Galicia é a primeira rexión pesqueira europea, e hoxe, despois dunha profunda reestruturación, podemos mira-lo futuro con razoable optimismo. Apostamos, sen vacilacións, pola renovación e modernización da flota, apoiándonos nas axudas do Infoga e en xeral da Unión Europea. O noso obxectivo é unha flota moderna, rendible, competitiva e do mundo actual.

Entre 1990 e 1997 aprobáronse máis de 1.700 expedientes que lle deron un gran pulo á renovación e modernización das flotas de fresco no Gran Sol, áa do litoral, á boniteira e á artesanal polivalente. Ata o ano 2006, Galicia seguirá sendo rexión obxectivo preferente —no ámbito da pesca—, o que permitirá completar este proceso, asegurando ademais estabilidade na demanda de traballo dos estaleiros.

O fomento das industrias de transformación da pesca foi nestes anos, e seguirá sendo no futuro, un obxectivo noso prioritario. Melloráronse substancialmente os establecementos dedicados á transformación e comercialización dos produtos do mar, e produciuse unha importante e inevitable concentración e mo-

dernización da industria conserveira. Existe un gran dinamismo neste sector, no que se investiron máis de 30.000 millóns de pesetas nos últimos sete anos. É o noso propósito continuar decididamente nesta liña de axudas.

Polo que respecta ó marisqueo a pé, podemos falar xa seriamente dunha actividade profesional. Cómpre seguir traballando con técnicas modernas, apoiándonos no Plan Galicia, incluído por primeira vez no Plan sectorial de Pesca. Máis de 10.000 persoas se dedican a esta actividade e xa temos exemplos como o de Vilaxoán, nos que se conseguen niveis de renda mensual que case duplican o salario mínimo interprofesional; exemplos que están sendo seguidos por Vilanova, O Vicedo ou Moaña.

A importancia da acuicultura en Galicia non precisa destacarse: 3.625 bateas, das que 3.331 están dedicadas ó mexillón, 1.134 parques de cultivo de moluscos e 21 granxas mariñas son datos suficientemente relevantes, sobre todo tendo en conta que o valor da produción se sitúa sobre os 20.000 millóns de pesetas e que dá emprego a 13.000 galegos e galegas.

Hoxe o sector mexilloeiro superou unha profunda crise, e a diminución das mareas vermellas e a mellora da súa estrutura organizativa fan que se poida mirar con optimismo o futuro; optimismo reforzado polo apoio que lle prestaremos ó Plan integral de reestructuración do sector mexilloeiro, acollido á iniciativa comunitaria de pesca. ¡Oxalá aquí, como en todos os eidos, os galegos saiban o que vale a unidade e a actuación conxunta!

A nosa política é clara: modernización do sector; impulso especial á comercialización e promoción dos produtos galegos de pesca, marisqueo e acuicultura, cunha progresiva extensión dos produtos de calidade; continuar cos investimentos en equipamentos portuarios e coa potenciación —absolutamente necesaria e, desde logo, faremos diso cuestión, custe o que custe— da Inspección Pesqueira; e prestar, como xa o vimos facendo, pero reforzando aínda máis os esforzos, atención especial ó Servizo de Salvamento Marítimo —amplamente mellorado— e ó seguro de accidentes do mar, que non teño que explicar, pois xa se fixo nestes anos.

PLAN PARA O CRECEMENTO E O EMPREGO

Galicia, estes últimos anos, experimentou un comportamento basicamente positivo tanto en termos de crecemento coma, cos necesarios matices, en termos de emprego.

En efecto, a serie do VEB 1990/1996 pon de manifesto que o noso crecemento económico xeral foi, en termos globais, superior ó da media de España; circunstancia que resulta aínda máis perceptible se a comparación se fai soamente entre os sectores non agrarios.

Segundo os datos do IGE, e considerando a taxa media anual, o valor engadido bruto total de Galicia creceu un 1,53% entre 1991 e 1996, e un 2,46% entre 1994 e 1996. Foron anos de crise. A incidencia da crise no período completo é evidente. Á súa vez o valor engadido bruto non agrario de Galicia creceu un 1,82% en taxa media anual entre 1991 e 1996, e un 2,53% entre 1994 e 1996.

En canto a emprego, Galicia sufriu as consecuencias da crise dos anos 1991-1993, sobre todo nos sectores máis dinámicos da súa economía, pero, xusto é dicilo, soportouno mellor cá media de España, e, sobre todo, a recuperación dos sectores industrial, construción e servizos foi máis intensa.

A xeración de emprego non agrario ten ritmos superiores á media do Estado nos tres últimos anos, destacando o segundo trimestre de 1997, que, comparado co mesmo período de 1996, supuxo a creación de máis de 32.000 novos empregos. Esta circunstancia non impide —e somos xente seria— recoñecer-la moi forte reconversión que se produciu no sector primario, inevitable como consecuencia da modernización iniciada. Non parece necesario recordar que en 1998 máis do 39% do emprego se centraba neste sector e que o 31 de decembro de 1996 a porcentaxe se situaba no 26% para pasar a se-lo 22% o 31 de xullo de 1997.

A incidencia negativa da ocupación agraria é evidente, e sirva como exemplo o feito de que, se se compara o segundo trimestre de 1996 co correspondente ó ano 1997, se comproba que no dito período a ocupación total de Galicia descendeu nun 0,9% —menos do 1%—, mentres que a non agraria creceu nun 5%. A caída da ocupación agraria nun 17% explica esta diferenza.

En resumo, Galicia está a crear máis emprego non agrario cá media española. E a drástica redución do número de ocupados no sector agrario é desgraciadamente necesaria para a súa modernización e para a obtención dun tecido productivo máis equilibrado.

A pesar desta reconversión, sen precedentes en ningunha parte de España, Galicia mantén unha taxa de paro en torno ós tres puntos máis baixa cá media estatal, cunha poboación activa máis alta. Pois ben, a

pesar do bo comportamento global, ó que nos acabamos de referir, aínda non acadámo-los niveis medios en canto á riqueza, e o noso paro segue a ser un problema de primeira orde.

Por todo isto, parece que ante unha nova lexislatura o crecemento e o emprego deben constituí-lo obxectivo básico da acción de goberno. E teño que dicir que, meses antes das actuais polémicas no ámbito nacional e europeo, o Goberno galego xa presentara unha iniciativa, que naquel momento en determinados ambientes sociais preferiron deixar para despois das eleccións. Estas xa remataron —e perdóenme, señorías, pero creo que remataron ben—. Por todo isto, parece que ante unha nova lexislatura, o crecemento e o emprego deben constituí-lo obxectivo básico da acción de goberno. E así será se Deus nos axuda.

Este obxectivo básico non é exclusivo de Galicia, senón que é común a tódolos países da Unión Europea, que, por primeira vez, en Luxemburgo se inclinaron por dar un impulso de arranque a unha verdadeira Europa social. Os acordos do I Cume europeo polo emprego representan a liña de saída dun ambicioso proxecto no que os quince se comprometen:

—A analizar e avaliar periodicamente os obxectivos e realizacións de cada goberno en materia de emprego.

—A mellora-la formación dos parados para facilitala súa inserción laboral, sobre todo dos mozos e dos desempregados de longa duración, ofrecéndolles algunha alternativa individual de formación, prácticas ou traballo no prazo de seis meses ou un ano. E permítanme dicir que desde a transferencia da formación ocupacional, e agora a inmediata do INEM, algo fixemos por facer disto unha especial prioridade para Galicia.

—A poñer en marcha novos instrumentos de apoio ás PEME no seu importante papel de xeradoras de emprego. O que, ademais, sempre foi unha prioridade do noso Goberno.

—A estudar unha redución da presión fiscal sobre o traballo. Sobre o que creo que é, sinceramente, un dos temas clave no que todos temos que estar de acordo.

É certo que as conclusións voluntaristas hai que traducilas en feitos, e é certo tamén que hai outros aspectos importantes pendentes dun debate en profundidade:

—A necesidade de avanzar no reequilibrio dos investimentos en políticas pasivas e activas, evitando os posibles prexuízos dunha protección social só a base de diñeiro público, fóra da realidade económica.

—A existencia de recortar sensiblemente a carga fiscal que pesa sobre as empresas e sobre os contratos dos traballadores menos cualificados; no que imos da-la batalla aquí e en Madrid.

—A necesidade de fomenta-lo emprego a tempo parcial, como medida eficaz de reparo do traballo.

Son todos eles aspectos importantes para sucesivos debates.

Pero hoxe hai que felicitarse pola introducción do concepto de "vixilancia multilateral", que foi útil para chegar á integración económica e ó euro, e que funcionará tamén contra o paro. A algúns que dixeron que non nos iamos comprometer, dígolles que si nos imos comprometer. Moito antes ca eles cando falaban de reduci-lo paro; e, por suposto, os resultados están á vista.

Non abunda, con ser moito, con proclama-la importancia do obxectivo da creación de emprego e da decisión de convertelo en eixe estratéxico da acción de goberno, senón que para que iso sexa unha realidade cómpre adoptar aquelas decisións que posibiliten pasar das declaracións de principios ós programas de goberno.

Con esta finalidade, o Goberno de Galicia desexa afrontar este novo mandato cunha estratexia para o crecemento e o emprego ambiciosa e ó mesmo tempo realista —outros foron ambiciosos pero non realistas—, baseada no forte potencial da economía, das empresas e do marabillosa capital humano rexional.

A dita estratexia concretarase nun plan que ten que ser deseñado para que poidan alcanzarse resultados a curto e medio prazo na dobre fronte da produción e do emprego —da produción e do emprego, destaco—, e debe concibirse de forma que faga posible a participación activa, aínda que axeitadamente coordinada, dos diversos axentes socioeconómicos de Galicia comprometidos co desenvolvemento da nosa economía e sociedade e, en particular, coa creación de emprego estable e de calidade.

Neste sentido, dirixinme nestes días ós axentes económicos e sociais de Galicia para solicita-la súa cooperación activa. Todos son necesarios. Algún defenderao coas súas restricións pero quero dicir que o Goberno, que está no medio, irá, en todo caso, polo

seu camiño —sen deixarse influír por un lado ou por outro— para facer disto unha realidade; unha realidade difícil, unha realidade, se se quere, complexa, pero pronto se verá que o que estou dicindo corresponde a unha vontade real, efectiva, pragmática e eficaz do noso Goberno. A nosa acción verase reforzada no seu momento, por suposto, coas medidas do Goberno central e do Goberno europeo.

Os obxectivos básicos que van centra-la elaboración do plan encamiñanse máis ca nunca, se cabe, na creación da riqueza —sen a cal nada se pode facer— e na xeración de emprego, sendo conscientes de que a situación do emprego en Galicia non constitúe un problema desconectado da base do sistema productivo, senón que é o reflexo das fragilidades estruturais do dito sistema. Pero iso non servirá de desculpa para ningún. A énfase ponse, en consecuencia, en reforza-la base productiva e en tratar de aproveita-lo seu potencial de desenvolvemento; única garantía, a longo prazo, para o crecemento sostido dun emprego estable e de calidade.

No marco destes obxectivos, a estratexia do plan debe consistir en prioriza-las actuacións dirixidas ó tecido productivo galego máis consolidado e con maior capacidade exportadora, como reflexo da súa competitividade, aínda que sen regatear esforzos e recursos para o segmento do tecido productivo, que reclama unha reestruturación e reorganización dos procesos de xestión e produción empresarial. Pero eu, que sempre creo nas estratexias básicas, recordo sempre o principio de que hai que reforza-los puntos fortes antes que os puntos febles.

Con este enfoque, o plan ten que concibirse para xerar resultados no horizonte do medio prazo, pero iso non significa que se descoide o curto prazo, xa que algúns problemas tan relevantes como o do paro requiren accións inmediatas para a súa mellora; pero non utópicas, senón realistas.

Por outra parte, non se pretende dar continuidade a intervencións postas en práctica en anos anteriores, a pesar da súa maior ou menor eficacia, senón afondar nunha necesaria reforma estrutural que sitúe os sectores productivos e tódalas empresas de Galicia nas mellores condicións para afrontar con garantías o importante reto que o comezo do século XXI vai supoñer para a nosa economía.

É evidente que en Galicia floreceu no que era posible nos últimos anos un tecido empresarial moderno e que os coñecidos como sectores de futuro xa fixeron acto de presenza nalgúns casos. Igualmente é evidente que Galicia experimentou un avance notable

no terreo da innovación tecnolóxica e da formación do capital humano, que é o máis importante. Nembargantes temos que recoñecer que aínda nos queda un camiño por percorrer nesta senda da modernización e do achegamento ás economías máis avanzadas do noso contorno. O proceso de transformación estrutural da nosa economía nos últimos anos fainos ser optimistas verbo do futuro, xa que todo parece indicar que a economía galega discorre basicamente pola senda correcta propia do crecemento económico de hoxe.

Con este obxectivo, o plan ten que orientarse, de maneira prioritaria, cara á transformación e aproveitamento do potencial que conteñen os sectores productivos de Galicia, co fin de apoia-lo seu crecemento e modernización como a mellor garantía da xeración do emprego necesario. Esta orientación ten que apoiarse en diagnósticos xa dispoñibles da realidade económica de Galicia, a partir dos cales poidan definirse os eixes estratéxicos do plan, entre os que, sen dúbida, deben atoparse os seguintes:

—Actuacións estratéxicas de carácter sectorial, definidas a partir da análise da situación actual e das perspectivas de desenvolvemento futuro dos diferentes complexos de actividades que configuran a actual base productiva da comunidade, ou sobre os que existen expectativas razoables de desenvolvemento futuro.

—Actuacións de carácter horizontal, referidas basicamente á mellor dotación de factores xenéricos que requiren os diferentes complexos de actividades que integran a base productiva de Galicia e que se asocian ó que, xenericamente, poden denominarse "recursos de coñecemento" e ó desenvolvemento dunha "cultura da innovación".

—Actuacións de ámbito territorial, que traducen os principios anteriores en programas específicos para os distintos tipos de espazos que integran o territorio de Galicia. De aí a importancia do Plan comarcal, que algúns marxinan ou esquecen.

—O plan ten que recoller, igualmente, actuacións específicas para as áreas rural e agraria en forma de programas de desenvolvemento rural integrado e accións en determinados sistemas productivos locais de carácter singular.

En definitiva, o principio básico que ten que inspira-lo plan que este Goberno, se así o aproba este Parlamento, pretende levar a cabo consiste en que a mellora da ocupación en Galicia é o obxectivo prioritario no horizonte do medio prazo, e o seu logro só

será posible se se inscribe dentro do desenvolvemento da base productiva territorial.

No marco desta orientación estratéxica, o plan pode articularse en torno ós seguintes complexos e agrupamentos de actividades de natureza sectorial, cando menos:

—Complexos e agrupacións de carácter aberto e dependentes de factores de carácter inmóbil:

Neste marco estratéxico non parece que poida poñerse en dúbida a importancia que para a economía e o emprego de Galicia presentan os complexos gandeiro, mar-industria e silvicultura-madeira, así como as actividades relacionadas coa pedra natural, a produción de viños —¡que viños!— e o turismo.

En efecto, o elevado peso relativo da gandería na produción e no emprego rexional —que non pode ser un monocultivo— e a súa proxección exportadora (case o 10% da exportación de Galicia cara a España e ó estranxeiro), unido ós efectos de arrastre sobre o sistema productivo, colocan o complexo gandeiro nunha posición central dentro da economía de Galicia. A especial significación deste complexo de actividade aconsella presentar unha liña de actuación específica que aborde un necesario cambio estrutural compatible cos inevitables —e subliño o de "inevitables"— escenarios de revisión establecidos para a política agraria comunitaria (PAC). En esencia, trátase de mellora-la eficacia e eficiencia do medio rural mediante un enfoque territorializado e integrado das accións que se van desenvolver.

Ninguén, por outra parte, pode dubidar da gran importancia en Galicia do complexo mar-industria, integrado pola pesca, o marisqueo e a acuicultura, como soporte da industria de conservas e conxelados de peixe e de parte da construción naval orientada á construción, reparación e mantemento de buques de pesca. O carácter emblemático destas actividades e a posición de primeiro rango de Galicia dentro de España e da Unión Europea aconsellan tamén prestar a este complexo unha especial atención.

Os problemas do complexo mar-industria asóciáanse, por un lado, á conservación e aproveitamento axeitado do medio e dos recursos naturais, e, por outro, á crecente transnacionalización e relocalización das actividades que o integran. As actuacións estratéxicas deberán axustarse a estes escenarios —repito, inevitables— e fixar uns obxectivos de adaptación aberta ás novas condicións, aínda que reforzando o activo que representa que os centros de decisión teñan unha notable implantación en Galicia.

Sen dúbida ningunha, a elevada calidade dos recursos de coñecemento cos que conta este complexo de actividade en Galicia, xunto ó nivel tecnolóxico da flota e da industria transformadora e conxeladora galegas, constitúen activos poderosos para afianza-lo futuro complexo mar-industria en Galicia.

Polo que se refire ó complexo da silvicultura-madeira, integrado pola silvicultura e a explotación forestal e as actividades da cadea de transformación, desde o serrado ata as outras e importantes industrias da madeira, como o moble, é necesario recoñecer a posición de Galicia na canalización de fluxos de importación de madeira e os seus transformados, o que sitúa o complexo nunha posición de primeira orde dentro de España.

O seu grao de difusión territorial, os seus efectos inducidos ou de arrastre sobre o sistema productivo, o seu peso relativo na exportación e a súa imbricación no complexo gandeiro habrán de servir de guía para as accións que se deban poñer en marcha, nun intento claro por consolida-la posición das industrias transformadoras da madeira —taboleiros, chapas e outros— e na potenciación do moble; e, neste caso, cunha especial atención ó deseño como forma de facer fronte á oferta de países competidores do noso contorno.

Non quero deixar de facer —aínda que sexa moi brevemente—, unha referencia á produción do viño, á pedra natural e ó turismo en tódalas súas variedades, consecuencia, entre outras causas, do dinamismo do seu crecemento, a súa capacidade exportadora, a súa clara identificación coa base de recursos de Galicia, a posibilidade de articular pequenos complexos de actividade sobre eles repartidos polo territorio, a súa incidencia no medio rural, como é o caso do turismo rural, e un longo etcétera.

—Complexos e agrupacións abertos e de localización non restrinxida pola dotación de recursos de carácter inmóbil:

Dentro deste apartado, o Plan recolle como complexos de actividade prioritarios os relativos a vehículos automóbiles e tódolos seus compoñentes e á construción naval.

A importancia estratéxica do sector da automoción baséase no desenvolvemento potencial de industrias auxiliares que fabrican compoñentes, e sitúase no agrupamento das chamadas funcións industriais de apoio. O núcleo do complexo constitúeo Citroën Hispania/Vigo, medalla de ouro de Galicia no pasado ano, pero os seus efectos de arrastre sobre o conxunto

da economía de Galicia son aínda débiles, como se desprende da análise input-output de Galicia.

O eixe estratéxico de actuación debe proseguir coa política industrial xa iniciada de potencia-lo *cluster* da automoción, buscando o desenvolvemento tecnolóxico da industria auxiliar integrada, a diversificación das liñas de produto e o aumento da exportación das devanditas actividades, que abarcan outras moitas industrias á parte da mentada.

No caso da construción naval a situación e as perspectivas de futuro difiren sensiblemente entre os segmentos que integran este complexo productivo en Galicia, o que obriga a matiza-los problemas e o futuro potencial do conxunto da dotación naval.

O panorama para os grandes estaleiros segue sendo bastante crítico, ante a presenza de fortes competidores no mercado internacional de grandes buques e plataformas mariñas. Pero xa sabemos que non hai modelo invulnerable, vexan o que pasa co modelo dos famosos dragóns do Pacífico. De tódalas maneiras, resoltos os problemas de Bazán polo programa de construción das fragatas F.100, que van se-las mellores do mundo, seguiremos concentrando os nosos esforzos en asegurar carga de traballo para Astano, e pódolles dicir que moi pronto haberá novas importantes ó respecto.

O panorama é moito máis favorable para o segmento de pequenos e medianos estaleiros, a vulgar pola recuperación da súa actividade nos últimos anos, resultando evidente a necesidade de afirma-la construción de buques de pesca e a súa industria auxiliar, na cal, por certo, a acción da Xunta foi extraordinaria nos últimos anos.

Resulta oportuno neste momento facer referencia ós agrupamentos manufactureiro e téxtil, pola súa importancia e significación no tecido productivo, se ben de diferente natureza.

No ámbito do agrupamento de actividades manufactureiras, outras das devanditas, Galicia empeza a contar cunha base relativamente importante neste tipo de funcións industriais de apoio —*clusters* horizontais— ligadas en boa medida ós complexos productivos de maior peso implantados na rexión.

A importancia estratéxica do sector manufactureiro non obedece unicamente ós seus posibles efectos directos e indirectos sobre a produción e o emprego senón porque, igualmente, a través das súas ramas productivas ten lugar en boa medida a difusión das innovacións e a modernización tecnolóxica. Por outra

banda, e en termos de emprego, as perspectivas deste bloque parecen ser positivas.

Polo que se refire á confección téxtil, este sector revélase unha das ramas industriais máis dinámicas de Galicia nos últimos anos, e teño que dicir que é unha das probas máis evidentes de que Galicia produce os homes e as empresas que necesita neste momento.

A xustificación da súa selección como agrupamento prioritario do plan obedece, entre outras, ás seguintes razóns: á súa capacidade de exportación e de proxección cara ós mercados extensivos; á súa contribución á xeración de emprego, especialmente no medio rural; ós efectos "demostración" que poden xera-lo éxito recoñecido nas revistas máis sofisticadas do mundo, e non só do sector, o éxito de empresas galegas nun sector moi difícil. Antes, dicir que un señor era bobo era dicir que ía exportar café a Brasil ou moda a París. Café non exportamos, pero moda a París si, ¿e de que maneira!, gracias ó desenvolvemento de sistemas singulares de deseño, produción, loxística, puntos finais de venda.

O plan tamén recollerá actuacións nos plans territoriais e das infraestruturas, que se concretan en lograr, no primeiro caso, a adecuada articulación do territorio galego en torno ós núcleos poboacionais máis relevantes, sen menoscabo da necesidade de diversificación funcional do territorio. Algúns critican que levémo-los parques territoriais por todo o territorio, pronto se verá quen se equivoca. E no segundo, en consolida-lo labor desenvolvido pola Administración nos últimos anos na dotación de infraestruturas adecuadas, tan necesarias para a economía e a sociedade galegas.

Como xa apuntabamos, as estratexias esbozadas para cada un dos complexos e agrupamentos de actividades, e igualmente para o resto de accións —horizontais, territoriais, infraestruturas—, son recollidas no plan no horizonte temporal do medio prazo. Nembargantes, é evidente que persisten, ¿quen o vai negar!, algúns problemas que teñen unha corrección ou solución que non pode estar condicionada ó desenvolvemento completo do dito programa. Dun lado, precísanse resultados a curto prazo, polo que o plan debe recoller medidas de choque cara a incrementa-la ocupación. Doutro, precísase mante-la atención ós colectivos con máis dificultades de inserción laboral, que non poden quedar exclusivamente atendidos pola estratexia de crecemento económico.

É, pois, necesario reforza-las medidas de políticas activas de emprego, complementarias tanto da política económica como da política social do Goberno e

dirixidas ós colectivos con especiais dificultades de acceso ó emprego. Este é o caso dos mozos, en xeral, e en especial dos que, en razón dos seus coñecementos e formación, representan un claro potencial para as empresas e a economía de Galicia. Aínda falta a adaptación da oferta á demanda. Escoitaba eu hai uns días, falando do sector téxtil, que neste momento o seu crecemento necesita unha escola especial, como a superiorísima de turismo que temos hoxe. Farase onde queira que sexa posible crear posibilidades novas de emprego. O emprego xuvenil continuará a ser un dos obxectivos prioritarios do Goberno galego nesta materia. É imposible nega-los primeiros resultados do Plan de emprego xuvenil desenvolvido na pasada lexislatura, que contribuíu a que un de cada catro empregos creados en España nos últimos catro anos, en sectores non primarios, de menores de 25 anos, fose galego.

A pesar de que o desemprego xuvenil é hoxe tres puntos máis baixo que na media estatal, cómpre redobralos esforzos para reduci-lo, axustando e potenciando os programas do Plan de emprego xuvenil nesta nova lexislatura.

Especial atención merecen igualmente os activos encadrados do colectivo de maiores de 40 anos, que, tras saíren do mercado de traballo, encontran inevitablemente dificultades para a súa reinserción; e, en xeral, os parados que levan máis dun ano nesa situación. Outro tanto sucede co colectivo das mulleres, que aínda se enfronta a notables dificultades para a súa inserción no mercado laboral de Galicia, como noutras partes, a pesar dos avances realizados neste terreo nos últimos anos. Finalmente, o colectivo de discapacitados require unha atención prioritaria.

Neste plan de choque en favor do emprego non debe faltar unha referencia ó medio rural, onde a transformación estrutural da agricultura vai supoñer a redución dos efectivos de emprego. Para que esta caída resulte amortecida nos seus efectos sociais, o plan debe recoller unha serie de accións estratéxicas, entre as que cabe subliñar as relativas á formación, á xeración dunha oferta complementaria en ámbitos como o de turismo rural, a artesanía e a agroalimentación, entre outros.

Especial importancia para o desenvolvemento do plan ten o sector financeiro de Galicia, caixas de aforro, bancos e cooperativas de crédito. Teño que dicir que nego terminantemente ningún desexo de influencia política en ningún destes ámbitos, pero a Xunta de Galicia ten a obriga de influír, de aconsellar cál é o mellor camiño para todos. Que ninguén se engane, porque se dixesemos influencia política, estou seguro

de que o que propuxesemos tería o apoio deste Parlamento. Este sector ten un compromiso coa economía e a sociedade galega e, certamente, non é indiferente, e aí está esa creación orixinal do INESGA, que todos están a copiar hoxe en España para corrobóralo, aínda que neste momento me permita reclamarlles un esforzo adicional, especialmente no terreo do financiamento das pequenas e medianas empresas, así como para proxectos de carácter estratéxico ou de capital desenvolvemento.

Trátase, desde o noso punto de vista, de obter un amplo consenso social para trasladalo ó terreo económico, tentando ir máis aló do simple crecemento productivo, pero sen esquecer que este é, como corresponde nunha economía de mercado aberta e globalizada —e non hai outra, non se engane ninguén neste momento, aínda que algúns seguen soñando coa Revolución do ano 1848—, unha condición necesaria para ter éxito neste empeño. O pacto implica, polo tanto:

1.- Mante-la estabilidade macroeconómica e o saneamento das finanzas públicas.

2.- Incrementa-lo investimento público de carácter productivo, facéndoo dun xeito selectivo a prol daqueles sectores con máis futuro e máis incentivos e man de obra.

3.- Acrecenta-las políticas activas de emprego, especialmente dirixidas ós colectivos con máis dificultades no acceso ó emprego: mozos, mulleres, parados de longa duración, en especial os maiores de 40 anos, e discapacitados.

4.- Potencia-la cualificación dos recursos humanos, con especial atención á formación profesional; no que xa se teñen dado pasos importantes, pero daremos máis.

5.- Mellora-lo funcionamento do mercado de traballo galego coa posta en marcha dun servizo público de emprego eficaz na intermediación entre ofertas e demandas de emprego.

6.- Fomenta-la creación de empresas novas, especialmente por mozos emprendedores, potenciando a economía social. Lei de cooperativas á vista.

7.- Garanti-la paz social, para mante-lo marco favorable ó investimento privado.

8.- Involucra-las entidades financeiras con especial responsabilidade e compromiso no desenvolvemento rexional, como as caixas de aforro galegas.

9.- Apostar decididamente polo investimento na investigación e novas tecnoloxías; e unha das reformas importantes será levar unha Dirección Xeral de Investigación e Desenvolvemento a Presidencia, porque me quero responsabilizar especialmente disto, como fixen con outros temas, como único xeito de conseguila calidade e a competitividade.

10.- Mante-la liña de internacionalización da nosa economía, co pulo do comercio exterior e a penetración nos mercados con maior potencial de futuro. Chamo aquí a atención sobre a aposta estratéxica que para Galicia representa o Mercosur iberoamericano; espero estar de novo presente no próximo mes de marzo.

Expostas as principais liñas de acción estratéxica que recolle o Plan para o crecemento do emprego, é vontade do Goberno que queremos formar, se así o decide o Parlamento, en coherencia coa nova orientación da política económica rexional e co noso compromiso coa sociedade galega, que todos e cada un dos axentes económicos, sociais e institucionais interesados polo crecemento económico e polo emprego na nosa terra tomen parte activa no desenvolvemento deste plan, para o que será sometido á súa consideración e discusión, como xa está anunciado, co fin de que suxiran as aportacións que consideren pertinentes en relación co contido das orientacións deste.

Fago, por conseguinte, con plena responsabilidade, con plena convicción, se se quere con total humildade, un solemne chamamento á concertación social, no convencemento de que a unión de iniciativas e de esforzos pode redundar na necesaria mellora económica e social de Galicia, obxectivo no que, sen ningunha dúbida, coincidimos tódolos galegos.

GALICIA MIRANDO CARA A EUROPA E CARA Ó MUNDO

Nun contexto de crecente internacionalización da economía e das decisións políticas —repito, inevitable e irreversible—, un dos seus expoñentes básicos é a creación de grandes espazos económicos. Galicia opta de maneira decidida por defende-los intereses da nosa Comunidade Autónoma, participando —non só rexeitando, como queren algúns— activamente neste proceso global.

A Unión Europea constitúe un referente natural da nosa actuación. Os seus eixes fundamentais poden concretarse:

—Na participación directa nos órganos onde se deciden as políticas que nos afectan.

—Na necesidade de influír nos procesos normativos comunitarios no que atinxe ás nosas competencias.

—Na capacidade de mobilizar recursos e involucrar outras rexións europeas na procura dunha estratexia común de desenvolvemento.

Neste sentido, a Xunta de Galicia pode expoñer xa, como resultado das súas xestións, en parte explicitadas, sobre a aplicación extensiva do principio de subsidiariedade:

1.- A reforma do Comité das Rexións, na liña que defendemos de separalo funcionalmente do Comité Económico e Social e de amplia-lo ámbito da consulta obrigatoria a tódalas propostas normativas comunitarias de transcendencia rexional, o cal aparece así recollido no Tratado de Amsterdam. Queremos que o Comité das Rexións gañe en peso político para que paulatinamente vaia ocupando o lugar que lle corresponde, e que terá que aumentar, no tecido institucional comunitario, en tanto que expresión da vontade das prioridades naturais de Europa, que son as súas rexións.

2.- A participación de Galicia na formación da vontade do Estado español, e polo tanto no proceso de toma de decisións comunitarias, que ha de ter un novo impulso coa inminente integración dos nosos representantes nos comités da Comisión Europea. Teño que dicir que o esforzo xa feito nesta chamada *comitología* xa tivo importantes resultados para Galicia. Nesta liña, asumiremo-la responsabilidade de protagoniza-lo interese das comunidades autónomas en comités tan importantes para o noso desenvolvemento económico como son o de Estructuras Agrarias e Desenvolvemento Rural ou o permanente de Política Forestal, entre outros.

3.- A defensa xurisdiccional directa das nosas competencias e intereses ante o propio Tribunal de Xustiza de Luxemburgo, que será obxecto dun acordo que a Conferencia para Asuntos Relacionados coa Comunidade Europea haberá de adoptar en breve, facilitaránolos instrumentos necesarios para amparar directamente as nosas lexítimas aspiracións, incluso fronte outras organizacións supranacionais ou terceiros estados.

Establecidas, pois, as bases para que Galicia sexa actora e non só simple espectadora das decisións comunitarias que lle afectan, confiamos en completar este deseño mediante a nosa participación —o paso que nos queda— no ámbito do Consello de Ministros da Comunidade Europea co mesmo rango que xa o

fan ou o farán rexións tan significativas como Baviera ou Escocia.

En tanto que firmes defensores do proceso de integración europea —o cal non supón aprobar tódalas decisións que eles toman, pero hai que ve-la alternativa que é estar fóra— tamén o somos do cumprimento estricto do obxectivo de cohesión económica e social, que ese si que afecta a Galicia. Posto que xa existe unha posición firme da Comisión Europea en canto ó mantemento de Galicia como rexión especialmente beneficiaria, obxectivo número 1 de política rexional, temos que insistir na necesidade de introduci-la dimensión territorial entre os criterios que articularán esta política no futuro. Para alcanzar esta meta debemos seguir traballando en cooperación con outras rexións europeas, ben desde unha perspectiva multilateral —Conferencia de Rexións Periféricas e Marítimas ou Comisión Arco Atlántico, de ámbalas dúas son vicepresidente—, ben desde unha vertente bilateral.

Aquí merece mención especial a nosa relación co veciño e irmán Portugal. Nos próximos anos fomentárase a cooperación co país irmán, perseverando na consolidación dunha eurrrexión coa Rexión Norte que contribúa á promoción da cohesión territorial e da ordenación do territorio, á definición dun modelo de desenvolvemento territorial atlántico, ó mantemento da vitalidade nas zonas rurais e agrícolas e á implicación crecente dos axentes socioeconómicos de ámbolos lados.

Quedaría incompleta a incardinación de Galicia no proceso de internacionalización económica imparable sen unha referencia a outras actuacións no ámbito da nosa acción exterior, que pasará a ser un elemento estratéxico para o noso propio desenvolvemento económico. Polo seu propio peso específico, a área iberoamericana, e en concreto Mercosur, que quere dicir Arxentina, Brasil, Uruguai e Paraguai, recibirá e está a recibir xa, estámolo a conseguir noutras instancias europeas, unha atención primordial. Debemos aproveitar os nexos culturais, afectivos e familiares que nos proporcionan unha vantaxe comparativa en relación con outras rexións europeas por se tratar dunha zona económica emerxente e puxante. Todo isto debe traducirse nunha mellora da cooperación empresarial, incremento do volume de negocios das nosas empresas e, en suma, a internacionalización intelixente da empresa galega. A Xunta de Galicia ten xa en marcha iniciativas que asentarán o marco institucional para unha cooperación desta natureza e pronto se asinarán os acordos correspondentes.

Así pois, as actuacións políticas en materia de acción exterior deberán caracterizarse pola súa coheren-

cia e coordinación ó servizo de obxectivos precisos, que se decidirán no Programa cuadrienal de acción exterior. Coa mesma finalidade de coordinación, a recén creada Comisión de Acción Exterior, servida pola Secretaría Xeral de Acción Europea Internacional, orientará os distintos órganos da Xunta no exercicio das súas actividades exteriores, para gañar en complementaridades e sinerxias.

E remato xa.

Señor presidente, señoras e señores deputados, de-mandarlle ó Parlamento de Galicia a súa confianza para unha terceira lexislatura é, como dicía ó comezo, unha gran responsabilidade. Agradézolle de novo a Deus, ó Apóstolo Santiago e ó pobo galego o ofrecermos esta oportunidade, sobre todo esta responsabilidade. Comprométome a traballar e a loitar polos ideais e polos obxectivos mencionados neste discurso ata o límite das miñas forzas, coa alma e coa vida. Galicia merece iso e moito máis. Ante este Parlamento que lexitimamente a representa, reitero, se así o aproba, o meu compromiso sen límites con todos e cada un das galegas e dos galegos, do campo e da cidade, do mar e da montaña, das catro provincias e do ultramar, de calquera idade, condición ou lexitimas ideas propias, de traballar por eles e, no que está nas mans dun Goberno e da Administración, polo que entendemos que é o seu ben común, libre de calquera vellelo ou compromiso de interese ou ideoloxía, ó servizo de todos e para todo. Así Deus queira axudarme a cumprilo.

Moitas grazas.

(*Aplausos.*)

O señor PRESIDENTE: Moitas grazas, señor Fraga Iribarne.

Tralo tempo de interrupción fixado polo artigo 136.3º do Regulamento, a sesión reiniciárase o día 3, mércores, ás 12 horas. Mentres tanto, suspéndese a sesión.

Suspéndese a sesión ás doce da mañá.

DIARIO DE SESIÓN DO PARLAMENTO DE GALICIA

Edición e subscricións: Servicio de Publicacións do Parlamento de Galicia.

Hórreo, 63. 15702. Santiago de Compostela. Telf: (981) 56 16 00.

Impresión: La Voz de Galicia, S.A.

Concepción Arenal, 11-13. 15006. A Coruña.

Dep. Leg. C-255-1982. ISSN 1133-2735